

**परवानाधारक भूमापकाकडून
मोजणी करुन घेण्याबाबत.**

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : मजसं १००९/१७७१/प्र.क्र.२८६/ल-१
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : ३ ऑक्टोबर, २०११

प्रस्तावना :-

भूमि अभिलेख विभागाकडून जमिनीची मोजणी करण्यात येते. तसेच भूमि अभिलेखाचे संधारण, जतन व अद्यावतीकरण केले जाते. महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ मधील कलम १३६ व महाराष्ट्र जमीन महसूल (सीमा व सिमाचिन्हे) नियम, १९६९ च्या नियम १३ अन्वये हद्द मोजणी केली जाते.

२. जमीनीचे वेगवेगळ्या कारणांमुळे उदा. वारसाहक्काने मिळालेल्या जमीनीचे वारसांमध्ये होणारे वाटप, जमीनीची खरेदी-विक्री इ.मुळे विभाजन करावे लागते. महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ च्या कलम ८४ मध्ये भूमापन क्रमांकाची व उपविभागाची अभिलेखात नोंद घेण्याची तरतूद आहे. कलम ८५ मध्ये जमीनीच्या विभाजनासंबंधी तरतूद आहे. तर कलम ८७ मध्ये भूमापन क्रमांकाची उपविभागात विभागणी करण्यासंबंधी तरतूद आहे.

३. राज्यामध्ये पोट हिस्सा मोजणीचे काम खाजगी व्यक्ती / संस्था यांच्याकडून करुन घेता यावे यासाठी शासन अधिसूचना, महसूल व वन विभाग, दिनांक २३.७.२००४ अन्वये महाराष्ट्र जमीन महसूल (महसूल भूमापन व भूमापन क्रमांकाचे उपविभाग) नियम, १९६९ मध्ये सुधारणा करण्यात आली असून, पोट नियम (२) नंतर नवीन पोट नियम (३) दाखल करण्यात आलेला आहे.

४. दरवर्षी मोजणी प्रकरणांच्या आवक संख्येत वाढ होत आहे. त्यामुळे पोटहिस्सा, हद्द कायम, बिनशेती इत्यादी बाबतच्या मोजणी प्रकरणांचा जलद गतीने निपटारा करण्यासाठी परवानाधारक भूमापकांची नियुक्ती करुन, त्यांच्याकडून मोजणी करुन घेणे संबंधात प्रस्ताव शासन स्तरावर विचाराधीन होता. त्यासाठी खाजगी व्यक्ती / संस्था यांच्याकडून पोट हिस्सा मोजणी करुन घेण्याबाबतच्या दिनांक २३.०७.२००४ च्या नियमांच्या धर्तीवर, हद्द कायम मोजणीचे काम देखील परवानाधारक भूमापकांकडून करुन घ्यावयाचे झाल्यास महाराष्ट्र जमीन महसूल (सिमा व सिमाचिन्हे) नियम, १९६९ च्या नियम १३ मध्ये सुधारणा करणे गरजेचे आहे. यासंदर्भात शासनाने खालील प्रमाणे निर्णय घेतला आहे :-

शासन निर्णय :-

पोटहिस्सा, हद्द कायम इत्यादी बाबतच्या मोजणी प्रकरणांचा जलद गतीने निपटारा करण्यासाठी परवानाधारक भूमापकांची नियुक्ती करून, त्यांच्याकडून मोजणी करून घेणे संबंधात शासनाने खालील प्रमाणे योजनेस मान्यता दिली आहे:-

योजनेचे स्वरूप

स्वतः मोजणी करू इच्छिणाऱ्या तसेच जमीनीमध्ये कायदेशीर हितसंबंध असणाऱ्या व्यक्तींकडून / संबंधित ७/१२ मध्ये धारक म्हणून नांव दाखल असलेल्या व्यक्तींकडून, मोजणी अर्ज व मोजणी फी स्विकारून पोटहिस्सा / हद्द कायम मोजणीचे काम परवानाधारक भूमापक हे करतील.

परवानाधारक भूमापकांनी केलेल्या कामाची तांत्रिक तपासणी उप अधीक्षक, भूमि अभिलेख यांनी केल्यानंतर मोजणी नकाशाची प्रमाणित प्रत संबंधितांस देण्यासाठी परवानाधारक भूमापकाकडे देण्यात येईल. त्यानंतर अभिलेख दुरुस्तीची कार्यवाही संबंधित उप अधीक्षक, भूमि अभिलेख कार्यालयाकडून करण्यात येईल.

परवानाधारक भूमापक यांच्यामार्फत पोटहिस्सा व हद्द कायम मोजणी करता येईल. परवानाधारक भूमापक यांची निवड करून त्यांना मोजणीची कामे देण्यासाठी आवश्यक असलेले निकष, तांत्रिक अर्हता, कार्यपद्धती आणि अटी व शर्ती इत्यादी बाबी सोबतच्या **परिशिष्ट अ** मध्ये नमूद केल्या आहेत.

वर नमूद केल्याप्रमाणे हद्द कायम मोजणी तसेच पोटहिस्सा मोजणी या दोन्ही प्रकारच्या मोजण्यांचे काम परवानाधारक भूमापकांकडून करून घेता यावे यासाठी महाराष्ट्र जमीन महसूल (सिमा व सिमाचिन्हे) नियम, १९६९ च्या नियम १३ मध्ये सुधारणा करण्यात येईल.

२. या योजनेचा तपशिल खाली दर्शविल्याप्रमाणे सोबतच्या **परिशिष्ट अ** मध्ये नमूद करण्यात आला आहे.

अ) परवानाधारक भूमापकाकडे हद्द कायम मोजणी तसेच पोट हिस्सा मोजणीचे काम सोपविता यावे यासाठी महाराष्ट्र जमीन महसूल (सिमा व सिमाचिन्हे) नियम, १९६९ च्या नियम १३ मध्ये सुधारणा करण्यात येईल.

ब) **परिशिष्ट अ (१)** मध्ये नमूद केल्यानुसार परवानाधारक भूमापकाची अर्हता विहित करण्यात येत आहे.

क) विहित अर्हता प्राप्त करणाऱ्या व्यक्तींकडून प्राप्त होणाऱ्या अर्जांची जिल्हानिहाय छाननी करून पात्र परवानाधारक भूमापकांची सूची तयार करण्यासाठी, **परिशिष्ट अ (२)** मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे जिल्हानिहाय छाननी समिती गठीत करण्यास जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमि अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

ड) **परिशिष्ट अ (४)** मध्ये विहित केल्याप्रमाणे जमाबंदी आयुक्त व संचालक भूमि अभिलेख महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना परवानाधारक भूमापकांकडून अनामत रक्कम व परवाना फी स्वीकारण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

इ) परवानाधारक भूमापकांनी अर्जदारांकडून आकारावयाची फी व त्या अनुषंगाने त्यांना अनुज्ञेय असणारा मेहनताना **परिशिष्ट अ (६)** मध्ये नमूद केल्यानुसार राहिल.

ई) **परिशिष्ट अ (७)** मध्ये नमूद केल्यानुसार परवानाधारक भूमापकाचे कार्यक्षेत्र निश्चित करण्यात येईल.

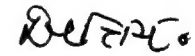
ग) परवानाधारक भूमापकाने केलेल्या मोजणी कामाच्या अनुषंगाने अनुसरावयाची कार्यपद्धती **परिशिष्ट अ** मध्ये नमूद केली आहे. तसेच सदर परिशिष्टात नमूद केल्यानुसार परवानाधारक भूमापकाविरुद्ध आवश्यकता भासल्यास कारवाई करता येईल.

ह) प्रलंबित मोजणी प्रकरणांची संख्या विचारात घेऊन सदर पद्धत राज्यातील सर्व जिल्ह्यांमध्ये राबविण्यास व तेथे वरील **परिशिष्ट अ** मध्ये विहित केलेली कार्यपद्धती अनुसरून आवश्यक तेवढ्या परवानाधारक भूमापकांची नियुक्ती करण्यास जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमि अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

३. जमाबंदी आयुक्त व संचालक, भूमि अभिलेख यांनी या योजनेंतर्गत प्राप्त होणा-या प्रकरणांबाबतच्या माहितीचा त्रैमासिक अहवाल शासनास सादर करावा.

४. हा शासन निर्णय शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर सांकेतांक क्रमांक २०१११००५११५२१५००१ अन्वये प्रसिध्द करण्यात आला आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(स्वा. शि. क्षत्रिय)

प्रधान सचिव (महसूल)

प्रति,

मा. राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मुंबई (पत्राने),
मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
मा. उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
मा. मंत्री (महसूल) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
सर्व मा. मंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
सर्व मा. राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२,

सर्व अ.मु.स./प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमि अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
प्रधान महालेखापाल-१/२ महाराष्ट्र मुंबई / नागपूर,
सर्व विभागीय आयुक्त,
सर्व मंत्रालयीन विभाग,
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
सर्व जिल्हाधिकारी,
सर्व उपसंचालक, भूमि अभिलेख,
सर्व सहसचिव / उपसचिव, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
सर्व अवर सचिव / कार्यासन अधिकारी, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२,
निवड नस्ती, ल-१ कार्यासन, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

परिशिष्ट अ

महसूल व वन विभाग शासन निर्णय क्र. मजसं १००९/१७७९/प्र.क्र.२८६/ल-१, दि.३/१०/२०११
सोबतचे परिशिष्ट

१) परवानाधारक भूमापकाची अर्हता

मोजणीसाठी परवानाधारक भूमापक यांची सूची तयार करण्यासाठी दर दोन वर्षांनी प्रादेशिक स्तरावरून उप संचालक भूमि अभिलेख यांच्याकडून स्थानिक वर्तमानपत्रात जाहिरात प्रसिध्द करून जिल्हानिहाय अर्ज मागविण्यात येतील. परवानाधारक भूमापकांच्या सूचीमध्ये समावेश करण्यासाठी अर्जदाराची अर्हता पुढीलप्रमाणे विहित करण्यात आली आहे.

अ) शासकीय मान्यताप्राप्त संस्थेमधून सिव्हील इंजिनिअरींग डिप्लोमा मिळविलेली व्यक्ती / शासकीय मान्यताप्राप्त संस्थेकडून आय.टी.आय. सर्व्हेअर ट्रेड उत्तीर्ण व्यक्ती

किंवा

ब) भारतीय सर्व्हेक्षण विभागात किंवा महाराष्ट्र शासनाच्या भूमि अभिलेख विभागात किंवा खाजगी संस्थांमार्फत हाती घेतलेल्या सार्वजनिक उपक्रमात दहा वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतक्या कालावधीसाठी जमीन मोजणीचे काम केलेल्या व्यक्ती किंवा भूमि अभिलेख विभागातून नियत वयोमानानुसार अथवा स्वेच्छेने सेवानिवृत्त झालेल्या व्यक्ती परवानाधारक भूमापक म्हणून परवाना मिळवण्यास पात्र असतील.

क) अर्ज करतेवेळी अर्जदाराचे वय किमान २१ वर्षे असावे.

ड) वयाची ६५ वर्षे पूर्ण केलेल्या व्यक्ती अर्ज करण्यास अपात्र असतील

इ) नेमून दिलेल्या कर्तव्यापासून विमुक्त होणार नाही अशा दृष्टीने शारीरिकदृष्ट्या स्वस्थ असणा-या व्यक्तीच परवानाधारक भूमापक म्हणून परवाना मिळवण्यास पात्र असतील.

२) छाननी समितीची रचना

वरीलप्रमाणे अर्हता धारण करणाऱ्या व्यक्तींकडून प्राप्त होणाऱ्या अर्जांची जिल्हानिहाय छाननी करून, पात्र उमेदवारांची यादी तयार करण्यासाठी जमाबंदी आयुक्तांनी खाली दर्शविल्याप्रमाणे छाननी समित्या गठीत कराव्यात.

१) अध्यक्ष	-	संबंधित विभागाचे उपसंचालक भूमि अभिलेख
२) सदस्य	-	जिल्हा अधीक्षक भूमि अभिलेख, संलग्न उप संचालक भूमि अभिलेख
३) सदस्य	-	संबंधित जिल्ह्याचे जिल्हा अधीक्षक भूमि अभिलेख
४) सदस्य सचिव	-	संबंधित जिल्हा मुख्यालयाचे उप अधीक्षक भूमि अभिलेख

३) परवानाधारक भूमापकांना द्यावयाचे प्रशिक्षण

छाननी समितीने शिफारस केलेल्या व्यक्तींना जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमि अभिलेख महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्याद्वारे आयोजित केलेली चाळणी परीक्षा समाधानकारकरित्या

उत्तीर्ण होणे बंधनकारक राहिल. चाळणी परीक्षा, आवश्यकतेनुसार, लेखी व प्रात्यक्षिक स्वरूपाची राहिल. सदर परीक्षा उत्तीर्ण झालेल्या उमेदवारांना विभागीय मुख्यालयाच्या ठिकाणी अथवा जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमि अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी निश्चित केलेल्या ठिकाणी किमान ४५ दिवसांचे मोजणी व अनुषंगीक कामांबाबतचे प्रशिक्षण देण्यात येईल. प्रशिक्षणाअंती विहित परीक्षा उत्तीर्ण होणे बंधनकारक असेल. सदर प्रशिक्षणाचा खर्च प्रशिक्षणार्थींनी सोसावयाचा आहे. प्रशिक्षणासाठी शासनाकडून कोणतीही वित्तलब्धी अथवा मेहनताना देण्यात येणार नाही.

४) परवानाधारक भूमापकांकडून घ्यावयाचे परवाना शुल्क व अनामत रक्कम

समाधानकारकरीत्या प्रशिक्षण पूर्ण केल्यानंतर विहित करण्यात आलेली परीक्षा उत्तीर्ण झालेल्या उमेदवारांना, जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमि अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे हे प्रथम टप्प्यात रु. २,०००/- इतके शुल्क स्विकारून परवाना देतील व तो एक वर्षाकरीता वैध राहिल. परवाना मिळण्यास पात्र ठरलेल्या उमेदवारांस रुपये ५०००/- अनामत रक्कम म्हणून जमा करणे बंधनकारक असेल. अनामत रकमेवर कोणत्याही प्रकारचे व्याज अथवा इतर लाभ परवानाधारक भूमापकास अनुज्ञेय असणार नाहीत. एक वर्षांनंतर, जिल्हा अधिक्षक भूमि अभिलेख यांनी परवानाधारक यांचे काम समाधानकारक असल्याचे प्रमाणपत्र सादर केल्यानंतर, प्रत्येक दोन वर्षाकरीता रु. १,०००/- इतके शुल्क स्विकारून परवान्याचे नुतनीकरण करण्यात येईल. अनामत रक्कम जप्त करण्याचा/ रोखून ठेवण्याचा अधिकार जिल्हा छाननी समितीला असेल.

५) परवानाधारक भूमापकाची नोंदणी

परवानाधारक भूमापक यांची नोंदणी संबंधित छाननी समिती करील. तसेच त्याबाबतच्या नोंदवहीचे संधारण संबंधित जिल्हा अधिक्षक, भूमि अभिलेख करतील. तसेच उप अधिक्षक, भूमि अभिलेख स्तरावरही विहित नमुन्यातील नोंदवहीचे संधारण करण्यात येईल.

६) परवानाधारक भूमापक यांनी अर्जदारांकडून आकारावयाचे शुल्क

परवानाधारक भूमापकांना तातडी, अतितातडी तसेच अति अति तातडी मोजणी फी ची प्रकरणे स्विकारता येणार नसून केवळ साध्या मोजणी फी ची प्रकरणेच स्विकारता येतील व त्याकरीता अर्जदारांकडून आकारावयाच्या फी चे दर खालील प्रमाणे असतील :-

अ) पोटहिस्सा मोजणी प्रकरणी परवानाधारक भूमापकांनी एका मोजणी प्रकरणासाठी रुपये १०००/- अधिक त्या मोजणी प्रकरणातील दोन हिश्यांव्यतिरिक्त प्रत्येक अतिरिक्त हिस्सा मोजण्यासाठी प्रत्येकी रुपये ५००/- इतकी फी आकारावी.

ब) हद्द कायम मोजणी प्रकरणी परवानाधारक भूमापकांनी पुढील दराने फी आकारावी :-

फक्त शेतकऱ्यांसाठी

(भूमापन हद्दीतील क्षेत्राची मोजणी)

अ. क्र. (१)	मोजणीचा प्रकार (२)	मोजणीचे एकक (३)	आकारावयाची फी (४)
१	साधी	अ) एक सर्व्हे नंबर/गट नंबर २ हेक्टर मर्यादेपर्यंत	रुपये १०००/-
		ब) उर्वरित प्रत्येकी २ हेक्टर क्षेत्रास किंवा याच्या भागास	रुपये ५००/-

वरील दोन्ही प्रकारच्या मोजणीसाठी विहित फी ची रक्कम परवानाधारक भूमापकाने अर्जदाराकडून परस्पर वसूल करावी व अर्जदारांस त्याची विहित नमून्यातील पावती द्यावी. तसेच तांत्रिक अडचणीमुळे अथवा अर्जदाराच्या विनंतीवरून मोजणी काम केले नाही किंवा पुढे ढकलण्यात आले असेल अशा प्रकरणांमध्ये मोजणी फी परत करण्याची जबाबदारी परवानाधारक भूमापक यांची राहिल. त्यास शासन जबाबदार राहणार नाही.

प्राप्त मोजणी फी च्या ८०% रक्कम परवानाधारक भूमापकाची मेहेनताना रक्कम असून उर्वरित २०% रक्कम त्यांनी पर्यवेक्षण शुल्क म्हणून शासन जमा करावयाची आहे.

७) परवानाधारक भूमापकाचे कार्यक्षेत्र

परवानाधारक भूमापकाचे कार्यक्षेत्र, परवान्यात नमूद केल्याप्रमाणे राहिल. परवानाधारक भूमापकांना एकापेक्षा अधिक जिल्ह्याचे काम करण्यास परवानगी देण्याचे अधिकार जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमी अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना असतील. परवानाधारक भूमापकास एकापेक्षा अधिक जिल्ह्यात मोजणी कामे करण्यास परवानगी हवी असल्यास, त्यासाठी त्यांनी जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमी अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना लेखी विनंती करणे आवश्यक राहिल. त्यानंतर त्यांना एकापेक्षा अधिक जिल्ह्यातील मोजणीचे काम स्विकारण्यास परवानगी देण्यात येईल. अशाप्रकारे एकापेक्षा अधिक जिल्ह्यामध्ये काम करण्याची परवानगी मिळालेल्या परवानाधारक भूमापकास त्या त्या जिल्ह्यांतील संबंधित भूमि अभिलेख कार्यालयामध्ये मोजणी प्रकरणे, विहित कालमर्यादेत सादर करावी लागतील.

८) मोजणी प्रकरणे स्विकारण्यावरील निर्बंध

परवानाधारक भूमापक यांना फक्त खाजगी हक्काचे भूमापन क्रमांक अथवा त्याच्या उपविभागाच्या संबंधात अर्जदार / धारक यांच्याकडून मोजणी प्रकरणे स्विकारता येईल. मात्र, त्यांना क्षेत्र दुरुस्तीच्या संबंधित प्रकरणांतील मोजणीचे अधिकार असणार नाहीत. शासकीय जमीनींची व लगत शासकीय जमीन असलेल्या सर्व्हे नंबर / गट नंबरची मोजणी करावयाची प्रकरणे स्विकारता येणार नाहीत. परंतु वन हक्क कायद्यांतर्गत करावयाची मोजणी प्रकरणे तसेच कांदळवन क्षेत्र

मोजणीची प्रकरणे इत्यादी सरकारी जमिन मोजणीचे काम परवानाधारक भूमापकास देण्याचे अधिकार महसूल व वन विभागास राहतील.

९) अर्जाची स्विकृती

परवानाधारक भूमापकाने, हक्क संपादन करू इच्छिणाऱ्या कोणत्याही व्यक्तीकडून वा ७/१२ धारकाकडून / संबंधित सर्व्हे नंबर/गट नंबरच्या धारकाकडून विहित नमुन्यातील मोजणी अर्ज व वरील परिच्छेद क्रमांक ६ मध्ये विहित केलेल्या दरानुसार फी स्विकारून त्याची पोच विहित नमुन्यात अर्जदारास द्यावी.

१०) प्राथमिक कार्यवाही

(अ) परवानाधारक भूमापक यांनी मोजणी करण्यापूर्वी खालील अभिलेखांच्या प्रमाणित प्रती संबंधित उप अधिक्षक भूमि अभिलेख कार्यालयातून, विहित दरानुसार नक्कल फीचा भरणा करून प्राप्त करून घेणे बंधनकारक राहिल. अर्जदार/धारक यांचेकडून मोजणी फी वसूल केल्याच्या दिनांकापासून कमाल ७ कार्यालयीन दिवसांच्या आत संबंधित नकला मागणीबाबतचा अर्ज संबंधित उप अधिक्षक भूमि अभिलेख कार्यालयास सादर करणे बंधनकारक राहिल.

(I) टिपण (प्रत्येक क्रमांकाचे)

(II) प्रतिबुकाची नक्कल (प्रत्येक क्रमांकाचे)

(III) एकत्रिकरण विषयक अभिलेख

(IV) पोटहिस्सा नकाशा

(V) संबंधित जमीनीची पूर्वी मोजणी झाली असल्यास त्याबाबतचे अभिलेख

(ब) संबंधित उप अधिक्षक भूमि अभिलेख कार्यालयाने परवानाधारक भूमापक यांनी नकलेसाठी अर्ज केल्यापासून तीन कार्यालयीन दिवसांत व अपवादात्मक परिस्थितीमध्ये सात कार्यालयीन दिवसात नकला पुरविणे बंधनकारक राहिल.

(क) मोजणीच्या प्रयोजनासाठी हितसंबंधित व्यक्तींना आणि संबंधित भूमापन क्रमांकाच्या लगत जमीनीशी हितसंबंधित व्यक्तींना विहित नमुन्यात पुरेशा कालावधीची (किमान १५ दिवसांची) नोटीस भूमि अभिलेख विभागामार्फत दिली जाईल. परंतु कार्यालयात अर्ज प्राप्तीच्या अनुक्रमांकानुसार हितसंबंधित व्यक्तींना नोटीसा काढण्याचे बंधन संबंधित उप अधिक्षक भूमि अभिलेख कार्यालयावर राहिल.

(ड) परवानाधारक भूमापक यांनी संबंधित भूमापन क्रमांकाची अथवा त्याच उपविभाग क्रमांकाची हद्द निश्चित करावी. भूमापन क्रमांकाचे अथवा त्याच्या उपविभागाचे विभाजन करण्यापूर्वी हितसंबंधित व्यक्तींचा जबाब विहित नमुन्यात नोंदवावा. तसेच पंचनामा विहित नमुन्यात करून, नकाशा तयार करावा.

(इ) उक्त संहितेमधील कलम ८७ व कलम १३६ आणि भूमापन नियम पुस्तिकेमधील तरतुदीनुसार तसेच जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमि अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी वेळोवेळी दिलेल्या सूचनांनुसार मोजणीचे काम करण्यात येईल.

(ई) अशा रितीने हद्द कायम / विभाजन केलेल्या हिश्यांसह, हद्दीच्या खुणा जमीनीवर दर्शविण्याची कार्यवाही परवानाधारक भूमापक करतील.

(फ) मोजणी फलक यंत्र अथवा ई.टी.एस. यंत्र, भूमि अभिलेख विभागाच्या प्रचलित नियमानुसार असेल. या व्यतिरिक्त जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमि अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे हे वेळावेळी विहित करतील, ती सर्व उपकरणे वापरणे परवानाधारक भूमापकावर बंधनकारक असेल.

११) गाव, जमीन, मालकी हक्काबाबत आणि क्षेत्रासंबंधी वाद उपस्थित झाल्यास करावयाची कार्यवाही:-

जर गाव, जमीन, मालकी हक्काबाबत आणि क्षेत्रासंबंधी वाद उपस्थित झाल्यास सदर प्रकरणात मोजणी अर्जानुसार नियमानुसार पोटहिस्सा मोजणी करण्यात येईल व संबंधित शेतकरी दाखवतील त्याप्रमाणे संबंधितांचे बांध मोजणी नकाशामध्ये दाखवण्यात येतील. मोजणी झाल्यानंतर प्रकरण नियमानुसार निकाली काढण्यासाठी भूमापन कार्यालयाकडे देण्यात येईल. सदर प्रकरणामध्ये संबंधित भूमापन अधिकारी, उक्त संहिता व पोटहिस्सा नियम पुस्तिकेत नमुद केलेल्या तरतुदीनुसार चौकशी करून वादाचा निर्णय पोटहिस्सा फॉर्म नंबर २ मध्ये देतील. वादग्रस्त मिळकतीचे संधारण विहित नमुन्यातील नोंदवहीत करण्यात येईल.

१२) परवानाधारक भूमापकाने नकाशात दर्शविण्याचे तपशील

परवानाधारक भूमापकास अहवाल सादर करताना खालील बाबींसंबंधात विनिर्दिष्ट तपशिल असलेला नकाशा सादर करावा लागेल :-

- (A) गाव, तालुका, जिल्हा या संबंधी माहिती
- (B) क्षेत्राचा तपशिल
- (C) विहित केलेल्या समजुतीच्या टिपा
- (D) परवानाधारक भूमापक यांची स्वाक्षरी व मोहोर
- (E) जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमि अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी वेळोवेळी दिलेल्या सुचनांप्रमाणे सादर करावयाचा तपशिल व अतिरिक्त जोडपत्र

१३) परवानाधारक भूमापकाने तयार करावयाचे अभिलेख

परवानाधारक भूमापकाने पुढीलप्रमाणे अभिलेख तयार करणे आवश्यक आहे :-

- (i) इलेक्ट्रॉनिक टोटल स्टेशन (इ.टी.एस.) अथवा फलक यंत्राद्वारे तयार केलेला नकाशा (अ आलेख)
- (ii) गुणाकार बुक
- (iii) नमुना पाच मध्ये तीन प्रतीत नकाशा
- (iv) नमुना 'चार अ' व 'चार ब' मध्ये हितसंबंधित पक्षकारांच्या स्वाक्षरीसह तयार केलेला जबाब / पंचनामा.
- (v) हिस्सा फॉर्म नंबर ४, ११ आणि १२ (फक्त पोटहिस्सा मोजणी वेळी)

(vi) प्रकरणातील इतर सर्व कागदपत्रे

१४) परवानाधारक भूमापकाने मोजणी प्रकरण सादर करावयाचा कालावधी :-

वरील परिच्छेदांमध्ये नमूद केलेल्या अभिलेखांसह परवानाधारक भूमापकावर मोजणी केल्याच्या दिनांकापासून १५ कार्यालयीन दिवसांच्या आत मोजणी प्रकरण छाननीसाठी संबंधित उप अधिक्षक भूमि अभिलेख कार्यालयात जमा करणे बंधनकारक असेल.

उप अधिक्षक भूमि अभिलेख कार्यालय, परवानाधारक भूमापकास त्याने सादर केलेल्या मोजणी प्रकरणाची विहित नमुन्यात पोच देईल. कोणत्याही परवानाधारक भूमापकाकडे, मोजणी झाल्यानंतर ५ पेक्षा जास्त प्रकरणे पंधरा दिवसांपेक्षा अधिक कालावधीसाठी अंतिम कार्यवाहीसाठी शिल्लक राहणार नाहीत, याची दक्षता संबंधित उप अधिक्षक भूमि अभिलेख कार्यालय घेईल.

१५) पर्यवेक्षण शुल्क :-

मोजणी प्रकरणांची तपासणी करण्यासाठी प्रत्येक मोजणी प्रकरणात एकूण वसूल केलेल्या मोजणी फी च्या २०% रक्कम (प्रति प्रकरण) परवानाधारक भूमापक यांच्याकडून संबंधित उप अधिक्षक, भूमि अभिलेख हे ' पर्यवेक्षण शुल्क ' म्हणून वसूल करतील. परवानाधारक भूमापकाने पर्यवेक्षण शुल्काचा भरणा केल्याखेरीज मोजणी प्रकरण उप अधिक्षक भूमि अभिलेख कार्यालयात स्विकारण्यात येणार नाही. परवानाधारक भूमापकाने शुल्काची रक्कम भरल्यानंतर विहित नमुन्यात पावती देण्यात येईल.

१६) परवानाधारक भूमापक यांच्याकडून प्राप्त होणाऱ्या प्रकरणांची छाननी उप अधिक्षक भूमि अभिलेख कार्यालय पुढीलप्रमाणे करील :-

- १ परवानाधारक भूमापक यांच्याकडून प्रकरण प्राप्त झाल्यानंतर त्याची नोंद विहित नमुन्यातील नोंदवहीमध्ये करावी व नोंदवहीतील अनुक्रमांक प्रकरणावर नमूद करावा.
- २ उप अधिक्षक भूमि अभिलेख कार्यालयाकडून मूळ टिपण, हिश्याचे टिपण, आकारबंद, प्रतिबुक, फाळणी इत्यादीच्या आधारे इ.टी.एस./फलक यंत्राचे सहाय्याने केलेल्या मोजणी नकाशाची किंवा त्यातील टिपणीची आणि त्याच्या क्षेत्राची तपासणी करण्यात यावी.
- ३ संबंधित उप अधिक्षक भूमि अभिलेख कार्यालयातील पर्यवेक्षकाकडून परवानाधारक भूमापकाने तयार केलेल्या अभिलेखाची पडताळणी करून, त्याच्या अचूकतेबद्दल खात्री करून घेण्यात यावी. तपासणीच्या वेळी मोजणी काम सदोष असल्याचे आढळून आल्यास, सरकारी भूमापकासोबत परवानाधारक भूमापक यांनी स्वखर्चाने प्रत्यक्ष जागेवर जाणे व मोजणी काम करणे बंधनकारक राहील.

४ विहित नमुन्यामध्ये तयार केलेला नकाशा उप अधिक्षक भूमि अभिलेख कार्यालयातील अधिकारी प्रमाणित करतील.

५ वरील (१) ते (३) मध्ये नमुद केल्याप्रमाणे, छाननी पूर्ण केल्यानंतर मोजणी नकाशाची प्रत, मोजणी प्रकरण संबंधित उप अधिक्षक भूमि अभिलेख कार्यालयास प्राप्त झाल्यापासून १५ कार्यालयीन दिवसांत, परवानाधारक भूमापकाकडे पोच घेवून सुपुर्द करण्यात येईल.

१७) उप अधिक्षक भूमि अभिलेख कार्यालयाकडून मोजणी नकाशाची प्रमाणित प्रत परवानाधारक भूमापकास प्राप्त झाल्यापासून ७ कार्यालयीन दिवसांत संबंधित अर्जदारास विनामूल्य व पोच घेऊन सुपुर्द करणे परवानाधारक भूमापकावर बंधनकारक राहील.

१८) उप अधिक्षक भूमि अभिलेख यांना शास्ती :-

संबंधित उपअधिक्षक भूमी अभिलेख यांनी प्रत्येक कॅलेंडर महिना संपल्यानंतर त्या पुढील महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात लगतपूर्वीच्या महिन्यात प्राप्त झालेल्या प्रकरणांची संख्या/ मोजणी प्रकरण प्राप्त झाल्यापासून किती दिवसांत तपासणी पूर्ण केली याबाबतचा तपशिल, मोजणी प्रकरणात विहित कालावधीत तपासणी पूर्ण करण्यास विलंब झाल्यास त्याबाबतची कारणे इत्यादी तपशिल असलेले विवरणपत्र संबंधित जिल्हा अधिक्षक भूमि अभिलेख यांच्यामार्फत संबंधित उप संचालक भूमि अभिलेख यांच्याकडे पाठवावे. सदर विवरणपत्राची छाननी करून, ज्या प्रकरणांमध्ये वाजवी कारणांमुळे विलंब झालेला आहे, अशी प्रकरणे खेरीज करून, उर्वरित प्रकरणांमध्ये जे उप अधिक्षक भूमि अभिलेख हे दोषी आढळून येतील त्यांच्याविरुद्ध उपसंचालक भूमी अभिलेख यांनी महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपिल) नियम, १९७९ मधील नियम १० नुसार शिस्तभंगाची कार्यवाही करावी.

तसेच वर नमूद केलेले विवरणपत्र प्राप्त झाल्यापासून, त्यावर कोणत्याही परिस्थितीत १५ दिवसांचे आत कार्यवाही करण्याचे बंधन उप संचालक भूमि अभिलेख यांच्यावर असेल.

१९) महसूल अभिलेखांचे अद्ययावतीकरण व संधारणाचे काम

१. संबंधित उप अधिक्षक भूमि अभिलेख कार्यालयात नमुना ५ मध्ये तयार केलेला नकाशा प्राप्त झाल्यावर पडताळणी करण्यात येईल.

२. संबंधित उपअधिक्षक भूमि अभिलेख, इ.टी.एस. मशिन/फलक यंत्राने केलेला नकाशा, गुणाकार बुक नोंदवही, हिस्सा फॉर्म नंबर ११ व १२ प्रमाणित करतील आणि प्रचलित नमुन्यात संधारण करण्यात येईल.

३. संबंधित उपअधिक्षक भूमी अभिलेख वरीलप्रमाणे प्रमाणित केलेल्या नकाशाची प्रत अथवा गुणाकार नोंदवही संधारण करण्यासाठी संबंधित मूळ अभिलेखात समाविष्ट करतील. परवानाधारक भूमापक यांनी उप अधिक्षक भूमि अभिलेख कार्यालयात जमा केलेल्या पोटहिस्सा मोजणी प्रकरणावर उप अधिक्षकांनी निर्णय दिल्यापासून ७ कार्यालयीन दिवसांच्या

आत, हिस्सा फॉर्म नंबर १२ व दुरुस्त नकाशा ७/१२ अद्ययावत करण्यासाठी तहसिलदार कार्यालयामार्फत संबंधित तलाठी यांच्याकडे पाठविण्यात येईल.

२०) मोजणी प्रकरणातील उर्वरित अभिलेख उदा. भूमापन क्रमांकाचे टिपण, गुणाकारबुक, इ.टी.एस./फलक यंत्राचा नकाशा आणि विहित नमुन्यात तयार केलेल्या नकाशाची प्रमाणित प्रत इत्यादी अभिलेख, अभिलेख कक्षातील विहित नमुन्यातील विवरण नोंदवहीत नोंद करुन गाव निहाय दफ्तरात ठेवण्यात येईल.

२१) परवानाधारक भूमापकाचा परवाना रद्द करणे व त्याविरुद्ध कारवाई:-

परवानाधारक भूमापक यांच्याकडून उक्त संहितेमधील कोणत्याही तरतुदींचे किंवा नियमांचे उल्लंघन झाल्यास त्यांना देण्यात आलेला परवाना जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमि अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे हे किंवा त्यांनी प्राधिकृत केलेले अधिकारी यांनी संबंधितांस सुनावणीची संधी देवून रद्द करू शकतील.

परवानाधारक भूमापक यांच्याकडून मोजणीसंबंधी चुकीची कार्यवाही झाल्याचे / मोजणी कामात अफरातफर / भ्रष्टाचार झाल्याचे निदर्शनास आल्यास अशा भूमापकास बाजू मांडण्याची जरूर ती संधी देऊन झालेल्या दोषसिध्दीनंतर फौजदारी स्वरुपाची कारवाई जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमि अभिलेख महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचेकडून अगर त्यांनी प्राधिकृत केलेल्या अधिका-याकडून करण्यात येईल.
